

TRIBINA

Svećenik se sprema za izbore?!

Angažman svećenika u politici dopušta se samo u izvanrednim slučajevima, na primjer kad bi protudemokratske snage ugrožavale slobodu i ostvarivanje ljudskih prava u državi ili onemogućavale naviještanje evanđelja, a ne bi bilo prikladnih laika koji bi u takvim okolnostima trebali djelovati

DR. NEDILJKO A. ANČIĆ

Objavljeno: 26. 8. 2011. u 10:38 Zadnja izmjena: 26. 8. 2011. u 10:38

FOTO: VJESNIKOVA ARHIVA

Politička udruga koju predvodi umirovljeni splitski svećenik dr. Ivan Grubišić najavljuje izlazak na buduće izbore za Hrvatski sabor. Ta vijest koja se ovih dana vrti po hrvatskim medijima izaziva nedoumice i stanovita čuđenja.

Sjećam se da su nekoć komunisti iz ideoloških razloga, kao sredstvo marginalizacije i zastrašivanja svojih idejnih protivnika, koristili nimalo bezazlenu optužbu protiv Crkve da se miješa u politiku koja je, dakako, bila rezervirana samo za ondašnju Partiju. Nakon demokratskog preokreta politika kao poželjno zauzimanje za zajedničko dobro u najširem smislu i stranačka politika u užem smislu postale su barem formalno dostupne svima.

Vjernici su se našli pred problemom kako se osloboditi nametnutog sindroma »zaziranja od politike« i pronaći ispravan način djelovanja u pluralističkom društvu. Službena pak Crkva - tj. biskupi i svećenici - suočila se s drukčijim teškoćama što se tiče odnosa prema politici. Evanđeoska je poruka ponajprije religiozne naravi, ali ona nije apolitična, nego i te kako ima neupitne javne, društvene i političke konotacije. No poučena povijesnim iskustvima posljednjeg stoljeća Crkva je postala oprezna s obzirom na političko područje. Ona se i nadalje javno zauzima za

temeljne kršćanske vrijednosti, s obzirom na čovjeka i društvenu zbilju, ali se ne angažira stranački u smislu priklanja nekog političkoj opciji. Koncilske smjernice i sama narav evanđelja od nje zahtijevaju da zauzme kritičku distancu prema svim političkim strankama pa i onima koje zastupaju dobrim dijelom vrednote za koje se i sama zauzima.

U tom kontekstu promijenjenog odnosa Crkve i politike iritira odluka spomenutog svećenika da osnuje političku stranku te se upusti u izbornu promidžbu i stranačko natjecanje kako bi ostvario svoje programske ciljeve. Štoviše, pokušaj zaređenog službenika Crkve da se u podmakloj dobi politički angažira doima se zapravo anakroničnim ili kao svojevrsna medijska pikanterija. U duhu načela drugog vatikanskog sabora i važećih crkvenih smjernica stranačko političko djelovanje svećenika nije u skladu s njegovim pozivom i službom, nanosi štetu Crkvi pa ga crkveni zakonik zabranjuje.

Da ne bi bilo nesporazuma: kršćanski je vjernik pozvan da ne bježi od odgovornosti za ovaj svijet, nego da se na političkom području zauzima za izgradnju boljeg, pravednijeg i humanijeg poretka među ljudima, da konkretnu društvenu stvarnost oplemenjuje unoseći u nju kršćanske vrijednosti. Katolička crkva u raznim dokumentima i izjavama od drugoga vatikanskog koncila naovamo potiče svoje vjernike laike da se politički angažiraju u stranačkom životu. Oni kao građani i vjernici to trebaju činiti ne pod plaštem službene Crkve, nego u svojoj vlastitoj odgovornosti na temelju svojega kršćanskog poziva i poslanja, vodeći se svojom kršćanskom savjesti, veli Pastoralna konstitucija GS, br. 76. To isto naglašava i Doktrinalna nota Kongregacije za nauk vjere o sudjelovanju katolika u političkom životu (2002.), osvrćući se na neke ključne točke u današnjim kulturalnim i političkim raspravama i dajući smjernice katolicima.

I svećenik u svojoj glavnoj ulozi navjestitelja evanđelja ima pravo kao i svaki građanin izjašnjavati se i zauzimati stav o političkim i gospodarskim pitanjima. On će po svojoj službi aktualne okolnosti u društvu tumačiti u svjetlu evanđelja i zauzimati se za takve odnose koji su u skladu sa slobodom i dostojanstvom čovjeka kako ih Crkva shvaća. Međutim, budući da su politički programi i odluke u svojoj biti relativne i da ne mogu evanđeoske zahtjeve posve i odgovarajuće tumačiti, svećenik kao svjedok budućeg novog Božjeg svijeta mora zadržati određeni odmak od svake političke službe ili djelovanja (Dokument sinode o svećeničkoj službi, 1971.). Stoga je zaređenim crkvenim službenicima zabranjeno političko-stranačko djelovanje zbog njihove specifične službe kojom uprisutnjuju samoga Krista i u njegovo ime predvode zajednicu vjernika u koju spadaju kršćani različitih političkih opcija. To je, između ostalog, istaknula sinoda o svećeničkoj službi iz godine 1971., a poslije jasno kodificirao Zakonik crkvenoga prava (1983.). Kad se, dakle, radi o političkim pitanjima gdje katolici opravdano mogu imati različita mišljenja i stavove, svećenik se ne smije stranačko-politički angažirati.

Drugim riječima, svećenička je služba nespojiva sa stranačkim djelovanjem. Stoga Zakonik kanonskog prava veli: »Zabranjuje se klericima prihvatiti se javnih službi koje sa sobom nose sudjelovanje u vršenju svjetovne vlasti« (kan. 285,3). Isti kodeks u nastavku za klerike određuje: »Neka aktivno ne sudjeluju u političkim strankama niti u upravljanju sindikalnim društvima, osim ako to prema sudu

mjerodavne crkvene vlasti, traži zaštita crkvenih prava ili promicanje zajedničkog dobra« (kan 287,2).

Spomenute iznimke za angažman svećenika uz dopuštenje crkvenih vlasti odnosne se samo na određene izvanredne slučajeve kad bi, na primjer, neke protudemokratske snage ugrožavale slobodu i ostvarivanje ljudskih prava u društvu i državi ili onemogućavale naviještanje evanđelja, a ne bi bilo prikladnih laika koji bi u takvim okolnostima trebali djelovati. Samo tada, dakle, kad to u spomenutim uvjetima zaista zahtijeva zajedničko dobro, svećenik bi mogao biti aktivan uz dopuštenje svojega biskupa.

U tom smislu može se naći pokoji primjer političkog djelovanja svećenika pa čak i jednog biskupa u nekim državama Srednje Amerike i Afrike, a u novije vrijeme poznat je jedan takav primjer i u Njemačkoj. Zaređeni crkveni službenik mora pak od mjerodavne crkvene vlasti imati dopuštenje za takav angažman, a ako se dotični na to ogлуši, ona će ga suspendirati tj. privremeno mu zabraniti obnašanje svećeničke službe.

Nije mi poznato ima li svećenik dr. Grubišić dopuštenje mjesnog biskupa za svoje političko djelovanje. Smatram da danas u Hrvatskoj ne postoje izvanredne okolnosti niti je osjetno ugroženo opće dobro što bi eventualno opravdavalo spomenuti politički angažman crkvenoga službenika. Premda je glavna zadaća svećenika navještaj Kristove poruke spasenja u zajednici Crkve, njegova služba zadire i u područje političkoga, jer se evanđelje odnosi na cjelokupnog čovjeka u svim njegovim dimenzijama i na sva društvena područja. Tu ima dovoljno mjesta za svećenički prilog politici, čuvajući se istodobno stranačke politike.